

Obr. 7. Brno-Slatina. Stránská skála III. Stratigrafická situace. Foto J. Bartík.
Fig. 7. Brno-Slatina. Stránská skála III. Stratigraphic context. Photo by J. Bartík.

obsahují početné hlízy a bloky suroviny, včetně kusů opuštěných ve stádiu zkoušek, a také produkty primární preparace se zbytky kůry, což je i vzhledem k vysoké míře zpětné složitelnosti znak charakteristický pro dílenské prostředí.

Za nejdůležitější přínos sondážního výzkumu lze považovat objev ohniště ve formě nepravidelně oválné jámy s propáleným dnem a početnými uhlíky, které se nacházelo na bázi spodní paleopůdy a zahluvovalo se i mírně pod ni. O několik centimetrů výše u východního okraje sondy se podařilo zachytit ještě čoučku tmavšího sedimentu s drobnými roztroušenými uhlíky. Přesné stáří obou nálezových situací verifikuje aktuálně probíhající radiokarbonové datování. Z ohniště, uhlíkaté čoučky i celé stratigrafické situace na západním profilu sondy byly odebrány vzorky pro široké spektrum přírodovědných analýz, včetně mikromorfologických výbrusů a analýzy sedimentární DNA.

Z prostorového hlediska se sonda nacházela cca 42 m severně od severozápadního rohu lokality Stránská skála IIIa s podobnou stratigrafií, 40 m severozápadně od polohy Stránská skála IIIc a 80 m východně od polohy Stránská skála IIIb. Závěrem lze říci, že výše popsaná testovací sonda poskytla důkaz o výskytu zajímavé koncentrace paleolitických artefaktů dílenského charakteru, která pokračuje zejména severním a východním směrem a naznačuje vysoký potenciál pro další výzkum.

Literatura

Svoboda, J. A., Bar-Yosef, O. (eds.) 2003: *Stránská skála. Origins of the Upper Paleolithic in the Brno Basin, Moravia, Czech Republic.* American School of Prehistoric Research Bulletin 47. The Dolní Věstonice studies 10. Cambridge: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.

Summary

The systematic research of prehistoric exploitation and workshop area continued in 2023 at the Stránská skála III site (Slatina cadastral area, Brno-City District). A smaller test pit yielded

a new concentration of Paleolithic artefacts typical for workshops, primarily made of local cherts. Two horizons of Pleistocene soils were documented, with the lower one belonging to the Bohunician. The most significant contribution of the test pit excavation was the discovery of a hearth in the form of an irregularly oval pit with a burnt bottom rich in charcoal, located at the base of the lower paleosol and slightly extending beneath it. The concentration of artefacts continues in the north and east directions, indicating a high potential for further research (Fig. 7).

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, Katarína Adameková

Březník (okr. Třebíč)

„Velký kralický“.

Pozdní paleolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.1803364N, 16.1991364E

Povrchovým průzkumem v okolí obce Březník byl při severním okraji obce nalezen zbytek drobného patinovaného jádra. Nález byl učiněn jihovýchodně od vodojemu na rozhraní katastru obce s Kralicemi nad Oslavou a svahu s jihovýchodním sklonem v nadmořské výšce 415 m. V okolí se ojedinělé nálezy patinované industrie příležitostně nacházejí (cf. Kuča et al. 2012; Bartík et al. 2014). Artefakt lze s určitou pravděpodobností přiřadit k pozdnímu paleolitu.

Literatura

Bartík, J., Běhouňková, L., Kuča, M. 2014: Sídliště staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou Březník – „Střední hon“. *Přehled výzkumů* 55(1), 25–46.

Kuča, M., Nývtová Fišáková, M., Škrdla, P., Vokáč, M. 2012: Lokalita staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou v Březníku na Českomoravské vrchovině. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* M 17, 95–120.

Summary

An isolated artefact – a small core – was found near Březník, in ‘Velký kralický’ field (Třebíč District). It is likely to be dated to the Late Paleolithic period.

Martin Kuča

Dolní Věstonice (okr. Břeclav)

„Nad Silnicí“; Dolní Věstonice I, parc. č. 2424.

Gravettien, střední fáze mladého paleolitu. Sídliště. Plošný odkryv. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.8798844N, 16.6690575E

Archeologický ústav AV ČR Brno, v. v. i., Středisko pro paleolit a paleoantropologii, pokračoval v roce 2023 ve výzkumu skládky mamutích kostí na klasické gravettské lokalitě Dolní Věstonice I (Svoboda 2016). Rozsáhlá skládka mamutích kostí, původně zkoumána B. Klímou v letech 1948–1950 a 1966–1968 (Klíma 1969), je znovu předmětem výzkumu od roku 2022 (Novák et al. 2023), tentokrát v rámci řešení mezinárodního ERC projektu „MAMBA“.

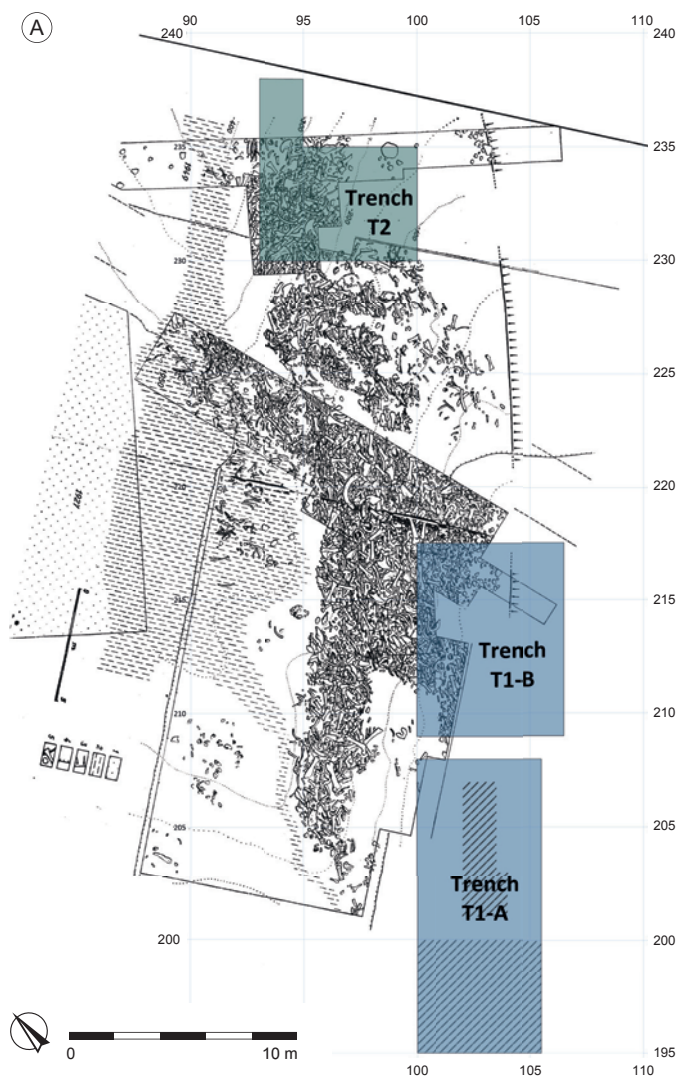
V roce 2023 se terénní práce soustředily na spodní (severní) část mamutí skládky (sonda T2; plocha mezi odkryvy B. Klímy z let 1948–1950; obr. 8A). Účelem výzkumu bylo získat další archeozoologický materiál pro analýzy aDNA, stabilních izotopů a dále vzorky pro datování a pro rekonstrukci přírodního prostředí. Dalším důvodem bylo prostorové srovnání archeologických dat v jednotlivých částech předmětné skládky (obr. 9).

V porovnání s výzkumem v roce 2022 ve vrchní části skládky se získaný početný archeozoologický materiál jeví průběžně jako druhově méně reprezentativní (pouze mamut, sob, vlk). Převažně je zachován ve špatném, fragmentárním stavu a kosti jsou zde často celé pokryty silnou vrstvou vápenatého sintru a slepeny dohromady. Také je běžně zbarven minerálními oxidy. Nalezená štípaná kamenná industrie je co do množství triviální (zainventováno pouze 75 ks). I přesto je ve srovnání s kolekcí z roku 2022 (56 ks) početnější, a vykazuje jiné surovinové zastoupení (převaha radiolaritu nad eratickým silicitem). Industrie má obecně fragmentární a odpadový charakter, kde převládají různé úlomky, třísky a morfologicky různé úštěpy z přípravy nebo údržby jádra

(35 ks). Fragmentární charakter potvrzuje i skupina čepelí a mikročepelí (25 ks). Mezi nalezenými nástroji převládají retušované čepelky (7 ks) doplněné rydlky (4 ks) a jedním škrabadlem.

Zachycená mikrostratigrafická situace zde byla, oproti horní části, složitější (obr. 8A, B). Hlavní nálezová vrstva s kostmi ležela několik centimetrů nad popelovitým horizontem, který obsahoval větší množství uhlíků a kamenných artefaktů. Tato nálezová situace naznačuje, i podle původního pozorování B. Klímy (1969), existenci sídelní zóny v této části lokality před samotným vznikem skládky.

Pro účely geoarcheologické studie byl odebrán neporušený blok sedimentů o rozměrech cca 50 × 50 × 40 cm, který obsahoval kromě nálezového horizontu, podložních a nadložních vrstev i část ohniště. Celý blok bude dále analyzován prostřednictvím rentgenové mikrotomografie, která bude použita k vizualizaci vnitřní struktury ohniště a uložení kostí. Následně bude blok subsamplován kvůli chemicko-fyzikálním analýzám a mikromorfologickému pozorování, což umožní detailnější pohled na stratigrafii, formační procesy a samotnou nálezovou vrstvu.

Obr. 8. Dolní Věstonice I. A – Poloha výzkumných sond T1 (2022) a T2 (2023) na východním okraji mamutí skládky; B – nálezová vrstva v sondě T1; C – sonda T2. Foto a mapa M. Novák, O. Herčík.

Fig. 8. Dolní Věstonice I. A – Location of excavation trenches T1 (2022) and T2 (2023) on the eastern edge of the mammoth bone deposit; B – layer of finds in trenches T1; C – trench T2. Photo and map by M. Novák, O. Herčík.

Nový výzkum umožnil zpřesnit geomorfologii a mikrostratigrafii lokality, a také významně rozšířit její prostorovou strukturu. Získaná data a nálezový inventář jsou nyní předmětem dalších analýz a budou postupně vyhodnocena v rámci řešení projektu ERC.

Výzkum lokality Dolní Věstonice I byl podpořen projektem ERC Consolidator Grant „MAMBA – Exploring Mammoth Bone Accumulations In Central Europe“, reg. č. 101045245.

Literatura

Klíma, B. 1969: *Die grosse Anhäufung von Mammutknochen in Dolní Věstonice*. Praha: Academia.

Novák, M., Boriová, S., Herčík, O., Chlachula, D. 2023: Dolní Věstonice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 64(1), 147–148.

Svoboda, J. 2016: *Dolní Věstonice – Pavlov*. Praha: Academia.

Obr. 9. Dolní Věstonice I. Sonda T2. Odebírání vzorků pro geoarcheologické analýzy. Foto O. Herčík.

Fig. 9. Dolní Věstonice I. Trench T2. Taking samples for geoarchaeological analyses. Photo by O. Herčík.

Summary

The Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences, Brno, Centre for Paleolithic and Paleoanthropology, concluded the excavation of the mammoth bone deposit at the Dolní Věstonice I site (Břeclav District) in 2023. This excavation was conducted as part of the ERC project MAMBA. The focus of the excavation was on the lower (northern) section of the deposit, where, compared to the previous year, more detailed data regarding micro-stratigraphy, formation processes and the overall spatial distribution were obtained. Notably, the main layer of finds containing bones was situated just a few centimetres above an ash horizon, which was enriched with charcoal and lithic artefacts. This archaeological context suggests the possibility of a pre-existing settlement zone in this part of the site before the formation of the bone deposit (Fig. 8, 9).

Martin Novák, Soňa Boriová, Ondřej Herčík, Dominik Chlachula, Katarína Adameková, Vitaly Usyk

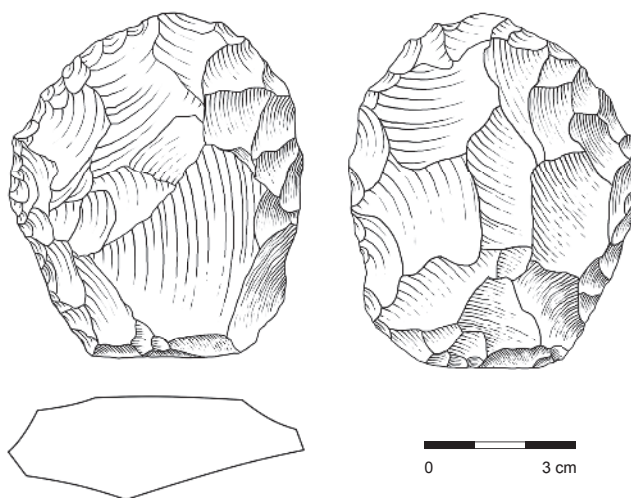
Doubravice nad Svitavou (okr. Blansko)

„Za Horou“.

Paleolit. Sídliště. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84: 49.4301589N, 16.6172642E

Přírůstky pocházející ze sbírky Josefa Nedorosta (viz výše zpráva Bořitov) zahrnují štípanou industrii, raženou takřka výhradně z lokálního silicitu (Oliva, Štrof 1985), obohacenou okrouhlým drásadlem, aplikovaným na diskovitým jádru s dostřednou redukcí (obr. 10). Dalším předmětem je distální část větší patinované čepele z nějakého moravského jurského rohovce. Industrie z této lokality se velmi podobá bohatšímu souboru z blízké ústřední stanice Bořitov V – „Horky“.

Obr. 10. Doubravice nad Svitavou. Drásadlo. Kresba T. Janků.

Fig. 10. Doubravice. Sidscraper. Drawing by T. Janků.

Literatura

Oliva, M., Štrof, A. 1985: Přehled paleolitického osídlení Lysické sníženiny a blízkého okolí. *Přehled výzkumů* 1983, 10–17, obr. 4–10.

Summary

A circular sidscraper on a discoid core with centripetal reduction (Fig. 10) was discovered at the Doubravice I – ‘Za Horou’ site (Doubravice nad Svitavou cadastral area, Blansko District). The tool comes from the collection of J. Nedorost (see the report on Bořitov above).

Martin Oliva

Fulnek (k. ú. Stachovice, okr. Nový Jičín)

„Výhon“.

Pozdní paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.6854889N, 17.9208053E

Na jaře roku 2023 při povrchových sběrech našla členka Archeologického klubu v Příboře Š. Komarová paleolitický silicitový nástroj (obr. 11). Dvacet let známá a povrchovou prospekci zkoumaná lokalita se nachází u obce Stachovice na Fulnecku